

ռազիր կենսագրութեանը մէջ: Պետրոս Յարութիւնեան ուրեմն նախ Պօլսոյ մէջ անուանի բժիշկ մ'էր, և ապա եղաւ եւրեկի՝ Գաղատիոյ մէջ, և այս ձեռագրին թարգմանութեան ժամանակը՝ 1779 նոյեմբեր 9ին հոն կը գործէր:

ԻՅ. ԻԳ. ԻԳ. ԻԵ.

Թ Ե Ր Ի Բ Ժ Շ Կ Ա Ր Ա Ն Ն Ե Ր

26, 332, 337 և 774 թուահամարներով փոքրիկ հատորներ են ասոնք, նոսրագիր, անթուական. երբ և ո՞ւր ընդօրինակուած ըլլալին ալ անյայտ:

Չորս ալ տարբեր տարբեր գրիչներէ մասնակի արտագրութիւններ են Ամիր-տուվաթի գործերէն քաղուածոյ, և այնպիսի սխալ կերպով մը կատարուած՝ որ բուն հեղինակին ալ շատ պատուաբեր չեն ըլլար:

Այսպիսի կիսատ ընդօրինակութիւններ պարունակող ձեռագիրները զժրախտաբար շատ են, և բնաւ օգուտ մը չեն ընծայեր մայր բնագիրներու բազմատութեան:

774 թուահամարը կրող հատորին մէջ գրուած է, թէ Հ. Ներսէս Սարգիսեան ի Հայս կատարած ուղեորութենէ զարձին՝ բերած է զայն Ս. Դազար, և թէ « Յիշատակ է Կարապետ Աղայի Գուշաղեանի »: Իսկ 332 թուահամարը կրողին մէջ ալ՝ « Հէքիմ Սահակին է տրապիկոնցոյ »:

Գուշաղեանինը սկիզբն ունի Ախթարական մաս մը, որու շնորհիւ իբր թէ կարելի կ'ըլլայ գուշակութիւններ ու բժշկութիւններ ընել: Մ'նացած մասը Ամիր-տուվաթի Օգուտ բժշկութենէն քաղուած է սխալագիր և զժուարժնեղի:

26, 332 և 337 թուահամարներու պարունակութիւնները ամբողջովին « Անգիտաց Անպետ »-ին կը վերաբերին: Ասոնցմէ մեծագոյն մասը կը գտնուի 26 թուահամարին և 332 թուահամարներուն մէջ. այն ալ համառոտուած և շատ սխալներով աղտաղուած:

ՏՕԲԹ. ՎԱՆԸԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՍԵԱՆ

Վիեննայի — Ս. Դազար

14 Յունուար 1923

(Շարունակելի)

Գ Ր Ա Կ Ա Ն

Ո Ի Խ Տ Ա Ի Ո Ր Ն Ե Ր

— — —

Ո ՂՋՈՅՆ ձեզի, ջինջ հովիտներ Պագոսեան,
Ողջոյն քեզ, ո՞վ ամայութիւն լայնածիր,
Ուր վէս Հոովմի փառքերն ինկած աւերակ
Դարուց բեռին տակ կը հեծեն անյարիր:
Ահա շիկնող արփին իջած հորիզոն,
Ահա ստուերները շրջմոյլի կ'երկարին...
Գիշեր, աստղեր յաջորդելով իրարու:
Ու սրտատրոփ ուխտաւորաց կարաւանն
Երազասոյր կառատորմով ուղեգնաց

Անձուկ ի սիրտ կը յառաջէ. բայց ահա
 լուսաժըպիտ անոնց հանգեպ աշտարակն
 Ռիտտական սուրբ վայրին նըշան յայտարար.
 Ու կը թռչին սիրոյ սլաքներն ոսկեղէն
 Հոն ուր ոնոնց կը սպասէ սուրբ պաշտելին,
 Կը մըռընէ վերջին անգամ՝ փրփրերախ
 Գազանն ու գուրս կը վիժէ հոն իր շողին
 Իբրեւ իջած բարկութենէն մոլեղին,
 Շրջապատուած բարեպարիշտ ամբոխէն՝
 Պարն ուխտաւոր զանգաղաքայլ կը գիմէ
 լուսապածառ Յուլեան՝ տաճարն անպատում . . .
 վայրկեան անոյշ, ըզմայլական... կը տեսնես
 Արտասուակաթ բիբեր, ծնկներ խոնարհած
 Երանական տեղեան մ'առջեւ, որ հեղիկ
 Հոս կը ննջէ սեւերու մէջ պարուրուած
 Ու կը շողայ ոսկին՝ նըւէր մեծագանձ
 Զինքը պաշտող յիսնեակ հազար սրտերուն.
 Ականատես ամբոխն անթիւ է վըկայ,
 Ողջոյն սիրոյ, ջերմ՝ արցունքները լըռին
 Սրտէ ի սիրտ կ'ընթանան. ո՞վ հանգիպում
 Յուզիչ, անոյշ՝ քան մօր ու քաղցր որդեկի
 Կամ՝ հարազատ եղբայրներու կաթոգին,
 Իննեակ դարեր կը հանգչէիր դու մենիկ
 Խորխտ Պաղոսի ափերուն մօտ երջանիկ
 Ո՞վ Սիմէոն հայկազն, ու շատ ծիծեռներ
 Գարուններու աւետիսներ բերելով
 Քեզ պատմեցին ցեղիդ արցունքն ու արին.
 Ու դուն լացիր, ցաւը խոցեց սիրտդ անմեղ.
 Դարեր անցան, ալ չի տեսար դու բընաւ
 Սիրելիներդ: Ահա ժամն է բերկրանքիդ,
 Սիրոյ բաժակն է որ կ'ըմպեն քեզի հետ
 Մըլխիթարայ մեծ ու փոքրիկ զաւակներն,
 Ո՞վ երջանիկդ Յովսէփ, քեզի եկանք մենք
 Սովէն, սուրէն, հովիտներէն արտասուաց
 Մենք հարազատ քու եղբայրներդ հայրդի,
 Վիշտ, հալածանք ըզքեզ, ո՞չ շատ խոցեցին
 Ու պանդըխտի ցուպը ձեռքիդ՝ մեկնեցար

1. Հիւլիօ Ռոմանօ (Giulio Romano) հուսկաւոր նկարիչ և ճարտարագետ, աշա-
 կերտ Ռաֆայէլի (Raffaello Sanzio) (1492-1546).

Այս հեռաւոր և անծանօթ ափունքներ,
 Շատ վիշտ, արցունք քեզի բաժին ընտրեցիր,
 Ռոյը յիշող և հրաշքներուդ կախարդեց
 ժողովուրդներ և արքաներ ոսկեթագ,
 Դարեր անցան անմըխիթար զքեզ լացինք,
 Քեզ ըսպանեց շատ, ամուսինդ եղիկի,
 Ու աղեկէզ մայրըդ մոռցաւ արցունքին
 Շիթերուն թիւը՝ սափորով ամփոխած.
 Ամէն այգին ու իրիկուան հոն հեռուն...
 Աչքերն յառած ուղին՝ երկաւր ըսպանեց,
 Ու գընացիր ալ չերեցար դու ի սպառ...
 Նոր առագաստ, նոր սրբարան յօրինած
 Ամայութեան մէջ մենաւոր ճրգնեցար,
 Դարեր անցան, լուր մը չառինք, ու յանկարծ
 Հազարամեայ՝ փառքիդ ճաճանչն հասաւ մեզ.
 Հնչեց պատգամն անոյշ. « Ողջ, կենդանի՝
 Լ. Սիմէոնը ցանկալի, գեղազարդ՝
 Աստուածային լոյսերու մէջ ողորուն »:
 Հրաւէր կարդաց սէրդ մեզի. չըեցինք
 Եկանք քեզի, տեսանք փառքերդ անպատում
 Հրաշքներդ անթիւ ու գաւազանդ մովսիսեան
 Պաղոսի խեռ նըժոյգներուն սանձահար,
 Ո՛վ կ'երազէր մըթութեան մէջ դարերուն
 Թէ դուն հըզօ՛ր, երազահաս ես յաւէտ
 Սարգիսներու, Անտոններու հաւասար, —
 Երանի՛ քեզ, բարեպարիշտ ժողովուրդ
 Որ անպաշտպան, թշուառ ազգի մը զաւակն
 Ունիտ քեզ հայր, խընամակալ ու պաշտպան,
 Գաղանաբեկ կամ գետակուր գիտէինք,
 Սուրբ Սիմէոնն այլ եւս չի կար մեզ համար.
 Խորաններու պերճ փառքին զինքն ամբարձած
 Հրաշատեսիլ մեզի ցուցիք. զմայլեցանք
 Ու գգուեցինք ու պաշտեցինք ցանկալի
 Սուրբ ոսկրոտին, ձեր սիրոյն գանձն երկնային.
 Մենք մեր եղբօր, բայց դուք ալ ձեր հօր զարմին
 Անգէտ էիք. ցուցինք անոր եղբայրներն,
 Ու դուք տեսաք այս մանուկներն ուխտաւոր
 Անոնց ճակտին վկայից արեան սուրբ հետքերն:

1. Ծն. յԱրշամուշատ 956. — † 1116. — Աբբ. 1124.

Ու գլուեցիք, համբուրեցիք դուք զանոնք
 Իրբեւ որդիք մարտիրոսաց, վրկայից
 Որ ֆրիստոսի համար արին թափեցին,
 Անգէտ միմեանց, զըտանք զիրար ու այլ եւս
 Ո՛չ Սիմէոն մեզ անծանօթ ե ոչ ձեզ
 Մարտիրոս ցեղն անոր՝ զոր շատ կը սիրէք, —
 Բարեաւ մընաւ, ո՞վ անձկալից Սիմէոն,
 Ողջոյնն է հայ ուխտաւորին, ե եթէ
 Այնքան ժըպիտ ու սէր ունիս կաթողին
 Քեզ անծանօթ ժողովուրդին՝ յիշէ՛ հէք
 Զարմիդ ցաւերն ու սուրբ երկիրն աւերակ,
 Լոկ աղաչանք մը մեզ համար, ս՛հ բաւ է
 Որ ծաթէ շողն ազատութեան ու սիրոյ:

Հ. ԵՂՈՒ ՓԵՏԻՍԵԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

Հայ Գաւառքը (միայլ ու պայծառ պատ-
 կերներ): Գրեց Յակոբ Խոհարարեանմ.

Նիւ Եօրք 1924, էջ ԻԻ

Մին է այն հատորիկներէն՝ որ ԼԵՍ
 տեսան ու կը տեսնեն դեռ, ապագայ հա-
 յութեան աւանդելու մեքտարաբախտ ազ-
 գութեան՝ արեան ե արցունքի օրերն ու
 զոհերը:

Գրքին տիտղոսը վսեմ է, ինչպէս հոն
 պատմուածները: Հեղինակը «հայ հաւատա-
 ք»-ի քով կը փակագծէ երկու խորհրդաւոր
 ածականներ, «մոայլ» ու «պայծառ»
 անուանելով իր հոն զրած պատկերները:
 Ածականներու հակասութիւն մ'է կար-
 ծես, ե սակայն շատ լաւ կը պատկերէ
 զժողային գիշերները, սուգի ժամերը, ա-
 տելութեան հրդեհը, ինկած զոհերը ու այդ
 մութ ու տխուր համայնապատկերին քով
 հայտնի հաւատքը՝ որ կը ճանախէ հոն
 ինչպէս պայծառ արեքը:

Վարդաններու ե վարդենի Շուշաններու
 նահատակութիւնն է դարձեալ, հաւատքի
 յաղթանակը:

Խնդակցութիւններ Պ. հեղինակին. նա
 հայ սերնդեան կը ցուցնէ թաշը որ միակ
 նեցուկն է ե փրկութիւնը: Հ. Ե. Փ.

ԱՅԼԵՒԱՅԼԻՔ

ՏԻՊՈՒՏԱՌԷՆ ՄՈՒՅՈՒՄՏ ԷՃ ՄԸ

(Շաբ. տես Բազմավէպ 1924, էջ 280)

Իթէ մէկը ուզէ հայ տպագրութեան ե
 հայ տառերու կազմաւորութեան վրայ
 փոքր ի շատէ զաղափար մը կազմել,
 պիտի տեսնէ անմիջապէս, որ անոնց ամ-
 րողջութիւնը նախապէս 140 տառերու
 մէջ միայն կ'ամփոփուէր, հետեեալ կեր-
 պով. 38 զլատատառ, 38 բոլորագիր, 20
 ծոցագիր, 8 զուգագիր, 9 լեցուն տառեր,
 10 թուագիր, 11 կէտանիշներ ե 3 քա-
 ռեակ, տողափակ (քատրա) ե բառանջատ
 (էսրաս): Բայց հետզհետէ մեր տպագրիչ-
 ներէն շատեր, իրենց ալ թերեւ ահաբեկե-
 լով մեր տառերու քիչ մ'անսովոր թան-
 ձրութենէն, քանիցս փորձեր էին մատե-
 նագրիւններու ե Ս. Գրոց տպագրութեան
 մէջ յաճախակի զործածուած բառերու կամ
 քերականական յօդերու ե շաղկապներու
 մէկ մեծագոյն մասը կրճատելով կամ ա-
 նոնց տեղ ինչ ինչ աղագրեալ նոր տառեր
 աւելցնելով՝ անոնց թիւը մինչեւ 300ի
 բարձրացնել, ինչ որ կրնանք տեսնել մեր